

Scrapie – näytteiden lähettäminen kuolleista ja lopetetuista lampaista ja vuohista raatokeräilyalueen ulkopuolelta, ohje eläintenpitäjille

SCRAPIE – NÄYTTEIDEN LÄHETTÄMINEN KUOLLEISTA JA LOPETETUISTA LAMPAISTA JA VUOHISTA RAATOKERÄILYALUEEN ULKOPUOLELTA

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten BSE-taudin sekä lammas- ja vuohieläinten scrapien vastustamisesta (321/2021) edellyttää, että raatokeräilyalueen ulkopuolella sijaitsevalta, vähintään 50 uuhta tai kuttua pitävältä tilalta lähetetään näytteitä tutkittavaksi TSE-tautien varalta. Tämä Ruokaviraston ohje on tarkoitettu helpottamaan lainsäädännön soveltamista ja toimeenpanoa.

1. Tutkimusvelvollisuus

Tilalla kuolleiden ja lopetettujen yli 18 kuukauden ikäisten lampaiden ja vuohien scrapie-seuranta koskee tiloja, joilla on vähintään 50 uuhta tai kuttua ja jotka sijaitsevat raatokeräilyalueen ulkopuolella.

Yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista, jotka ovat kuolleet tai lopetettu tiloilla, on kunkin kalenterivuoden aikana tutkittava scrapien varalta vähintään yksi eläin. Jos tilalla ei kuole eikä siellä lopeteta yhtään yli 18 kuukauden ikäistä eläintä vuoden aikana, näytettä ei tarvitse lähettää.

Eläintenpitäjän on joko itse huolehdittava näytteen ottamisesta ja sen toimittamisesta Ruokavirastoon tutkittavaksi tai ilmoitettava eläimen kuolemasta tai lopetuksesta kunnaneläinlääkärille, joka huolehtii näytteenotosta ja näytteen toimittamisesta Ruokavirastoon.

Ruokavirastoon saa lähettää maksutta näytteitä kuolleista tai lopetetuista, yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista, myös niiltä keräilyalueen ulkopuolella sijaitsevilta tiloilta, joissa on vähemmän kuin 50 uuhta tai kuttua.

2. Ilmoittaminen kunnaneläinlääkärille

Eläintenpitäjän tulee ilmoittaa kunnaneläinlääkärille eläimen kuolemasta tai lopettamisesta, jos on tarkoitus, että kunnaneläinlääkäri huolehtii näytteen ottamisesta ja lähettämisestä Ruokavirastoon. Lähettämisen nopeuttamiseksi ja näytteen pilaantumisen välttämiseksi ilmoitus tulisi tehdä mahdollisimman pian, kuitenkin virka-aikana.

3. Näytteenotto

Scrapie tutkitaan aivorungosta ja pikkuaivoista. Näytteeksi lähetetään eläimen pää kokonaisuudessaan. Pää irrotetaan ensimmäisen niskanikaman ja kallon välistä. Pää tulee lähettää tutkittavaksi mahdollisimman pian eläimen kuoleman tai lopetuksen jälkeen.

4. Näytteiden pakkaaminen

Kokonainen pää jäähdytetään ja kiedotaan imukykyiseen materiaaliin (esim. sanomalehti), eläimen korvamerkki jätetään korviin. Tämän jälkeen se laitetaan kahteen tiiviiseen muovipussiin, joista sisemmän ympärille kiedotaan imukykyistä materiaalia ennen ulompaan muovipussiin laittamista. Näin pakattu pää voidaan asettaa päällyspakkaukseen kuljetusta varten.

Scrapie – näytteiden lähettäminen kuolleista ja lopetetuihin lampaista ja vuohista raatokeräilyalueen ulkopuolelta, ohje eläintenpitäjille

Scrapie-tutkimuslähete täytetään huolellisesti. Lähetteen likaantumisen estämiseksi pää tulee laittaa eri muovipussiin kuin lähete. Sekä pää että lähete tulee pakata huolellisesti, ettei pakkauksen mahdollisesti avautuessa tai rikkoutuessa syntyisi vuotoja ympäristöön.

Lähetepohja löytyy osoitteesta:

<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/laboratoriotutkimukset/elaintautitutkimukset/tuotantoelaimet/>

Jos halutaan, että eläimelle tehdään lisäksi jokin muu kuin scrapie-tutkimus, on tarvittava näytemateriaali selvitettävä etukäteen ja tutkimuspyyntö eriteltävä erillisellä läheteellä. Jokaisesta tehtävästä muusta tutkimuksesta peritään Ruokaviraston hinnaston mukainen maksu.

5. Näytteiden lähetys

Näytteen pilaantumiskehityksen vuoksi näyte tulisi lähettää arkipäivänä maanantaista torstaihin.

Kokonaiset päät lähetetään lähimmän Ruokaviraston aluetoimipaikan obduktiosalille. Ennen päään lähettämistä tulee lähettäjän ottaa asiasta yhteyttä kyseiseen Ruokaviraston toimipaikkaan. **Päät kannattaa lähettää Matkahuollon kautta ja rahtikirjaan merkitään, että vastaanottaja maksaa rahtimaksun.**

- **Ruokavirasto Kuopio**
 - o Linja-autorahti: Matkahuolto KUOPIO, luotonnumero 8600227
 - o Puhelinnumero osoitekorttiin 040 489 4484
 - o Tuontiosoite: Neulaniementie 4, 70210 Kuopio
- **Ruokavirasto Seinäjoki**
 - o Linja-autorahti: Matkahuolto SEINÄJOKI, luotonnumero 3300143
 - o Puhelinnumero osoitekorttiin 040 180 1585
 - o Tuontiosoite: Keskuskatu 23, 60100 Seinäjoki
- **Ruokavirasto Oulu**
 - o Linja-autorahti: Matkahuolto OULU, luotonnumero 6100752
 - o Puhelinnumero osoitekorttiin 040 515 4325
 - o Tuontiosoite: Elektroniikkatie 5, 90590 Oulu
- **Ruokavirasto Helsinki**
 - o Linja-autorahti: Matkahuolto Kamppi HELSINKI, luotonnumero 9400278
 - o Puhelinnumero osoitekorttiin 0400 378 710 tai 0500 415 441
 - o Helsingin obduktiosalin näytteiden vastaanotto ma-pe kello 8.00–16.15, puh. 029 530 4552.

6. Sivutuotteet

Raatokeräilyalueen ulkopuolella sijaitsevalla ns. syrjäisellä alueella hautaaminen on edelleen sallittua. Hautaamisesta annetut ohjeet löytyvät osoitteesta:

<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/kuolleet-elaimet/hautaaminen/>

Yli 12 kk-ikäisten lampaiden ja vuohien raatojen käyttö haaskaruokinnassa on kiellettyä.

Lisätietoa haaskan käytöstä löytyy Ruokaviraston internetsivuilta:

<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/kuolleet-elaimet/haaskakaytto/>

Scrapie – näytteiden lähettäminen kuolleista ja lopetetuista lampaista ja vuohista raatokeräilyalueen ulkopuolelta, ohje eläintenpitäjille

7. Tutkimustuloksen valmistuminen

Tutkimusvastaukset toimitetaan postissa n. kuukauden sisällä näytteen lähettamisestä.

Jos pikatesti viittaa tai varmistettu tutkimustulos osoittaa lampaan tai vuoheen sairastaneen scrapieta, toimitaan eläintautilainsäädännön edellyttämällä tavalla. Läänineläinlääkäri antaa tällöin erikseen ohjeet toimenpiteistä.

8. Tutkimustulosten säilyttäminen ja näytteenoton valvonta

Eläintenpitäjän on säilytettävä tutkimusvastaus vähintään kolme vuotta ja esitettävä todistus pyydetessä valvovalle viranomaiselle. Scrapie-näytteenoton toteutumista tiloilla valvotaan laboratoriosta saatujen ilmoitusten perusteella.

9. Kustannukset

Scrapie-epäilyn tai -näytteenoton vuoksi tilalle tehtävä kunnaneläinlääkärin käynti on eläintenpitäjälle maksuton.

Eläintenpitäjä voi halutessaan pyytää muuta eläinlääkärinä kuin kunnaneläinlääkärinä auttamaan näytteen ottamisessa ja lähettämisessä, mutta tällöin valtio ei korvaa kustannuksia eläinlääkärin työstä tai käynnistä.

Näytteiden tutkimus ja lähettäminen on eläintenpitäjälle maksutonta.

10. Lisätietoja

Lisätietoa näytteenotosta:

<https://www.ruokavirasto.fi/laboratoriopalvelut/elaintautitutkimukset/naytteenotto-ohjeet/lammas-ja-vuohi/scrapie/>

Scrapie -tutkimukset:

Erikoistutkija Sirkka-Liisa Korpenfelt, p. 050 351 0308, sirkka-liisa.korpenfelt@ruokavirasto.fi

Scrapie -seuranta:

Ylitarkastaja Tanja Lähteinen, p. 050 477 6865, tanja.lahteinen@ruokavirasto.fi

Sivutuotteet ja hautaaminen:

Ylitarkastaja Milla Luukko, p. 050 571 1369 milla.luukko@ruokavirasto.fi

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7